

Rade Bogojević*

UDK: 343.712.1
BIBLID: 0352-3713 (2013); 30, (4–6): 1–13
ORIGINALNI NAUČNI RAD

KRIVIČNO-PRAVNI I KRIMINALISTIČKI ASPEKTI RAZBOJNIČKIH KRAĐA

REZIME: U ovom radu autor se osvrće na pojam i karakteristike, način saznanja i razjašnjavanja krivičnog dela razbojnička krađa sa posebnim osvrtom na obim, dinamiku i strukturu za područje PU Novi Sad u periodu od 2006. do 2010. godine. Krivično delo razbojničke krađe, kao složeno krivično delo, je uz krivično delo razbojništva, najtipičniji oblik profesionalnog kriminaliteta. Ovo krivično delo, spada u grupu krivičnih dela protiv imovine. Krivična dela protiv imovine spadaju u kategoriju klasičnih krivičnih dela tzv. opšti kriminalitet. Zajedno sa još nekim grupama krivičnih dela, ova vrsta krivičnih dela, je poznata i u najstarijem krivičnom zakonodavstvu. Imovinska krivična dela prema vrsti možemo razvrstati na: klasična imovinska dela, dela sa elementom fizičkog nasilja, prevarena dela i dela bez motiva koristoljublja. U imovinska dela sa elementom fizičkog nasilja spadaju najteži oblici ove vrste krivičnih dela kod kojih su fizička sila i pretnja prema žrtvi metod i sredstvo izvršenja dela (razbojništvo, razbojnička krađa, iznuda i ucena). Rad predstavlja pokušaj da se doprinese što boljem sagledavanju krivičnog dela razbojničke krađe koje u poslednje vreme zauzima zavidno mesto u nomenklaturi ukupnog broja izvršenih krivičnih dela u Republici Srbiji. Radi analize obima, dinamike i strukture ove vrste krivičnog dela, urađeno je studentsko istraživanje¹ na području Policijske uprave u Novom Sadu, za period od 2006. do 2010. godine.

Ključne reči: razbojnička krađa, dinamika, obim, struktura

* Policijski savetnik, diplomirani pravnik-master, Centar za osnovnu policijsku obuku, Sremska Kamenica, e-mail: radebogojevic@sbb.rs

Istraživanje je omogućeno na osnovu molbe Pravnog fakulteta u Nišu br. 02 – 717 od 06.04.2011. godine, a izvršeno je u periodu od 11.04. do 18.04.2011. godine

Uvodna razmatranja

Krivično delo je društveno opasno delo koje pravni poredak zabranjuje pod pretnjom primene krivične sankcije. Ono je rezultat ljudskog ponašanja pa se može označiti i kao ljudsko ponašanje koje proizvodi štetnu posledicu za društvo, zbog koje ono i reaguje primenom krivične sankcije prema onome ko ga ostvari. Ono je najčešće svesni i voljni ljudski akt, ali ono može biti i akt nepromišljenosti pa i akt projektovane bolesne imaginacije ili halucinacije, tj. rezultat duševne bolesti ili poremećenosti. Krivično delo nije samo ljudski akt, tj. proizvod čoveka, već je istovremeno i društvena pojava. Izvan ljudskog društva nema krivičnog dela.¹ Razbojnička krađa, na neki način predstavlja poseban vid teške krađe i postoji onda kada lice koje je zatečeno u izvršenju krivičnog dela u nameri da ukradenu stvar zadrži, upotrebi silu protiv nekog lica ili pretnju da će neposredno napasti na život ili telo. Razbojničke krađe spadaju u najtipičnije oblike profesionalnog kriminaliteta. Najčešći objekt njihovog napada jesu lična imovina građana, a u najdrastičnijim slučajevima objekti u kojima se drže i čuvaju novčana sredstva, vozila za prevoz, menjačnice, banke trgovine, benzinske pumpe i slično.² Kod izvršilaca razbojničkih krađa prisutna je neka vrsta izrazitog nemoralnog ponašanja. Sama moralna pravila, ne rešavaju u potpunosti moralne probleme, već se ona moraju i primeniti, što zahteva suđenje koje predpostavlja napor brižljivog premišljanja, iskustvo, kao i sudiju koji će doneti tačan sud.³

Krivično pravna regulativa naše zemlje kroz Krivični zakonik Republike Srbije ostvaruje krivičnopravnu zaštitu imovine. Razbojnička krađa spada u grupu krivičnih dela protiv imovine (Glava XXI KZ RS).

Pojam i karakteristike krivičnog dela razbojnička krađa

Krivično delo razbojnička krađa propisano je u Krivičnom Zakoniku Republike Srbije u članu 205.⁴ Delo postoji, onda kada lice koje je zatečeno na delu krađe u nameri da ukradenu stvar zadrži, upotrebi silu⁵ protiv nekog

¹ Jovanović, L.J., Jovašević, D., (2003). Krivično pravo II : opšti deo, Beograd, Policijska akademija, str. 57

² Bošković, M., (2007). Kriminologija, Novi Sad, Pravni fakultet, str. 330

³ Prelević, S., (2011). Poslovna etika – paradoks ili neminovnost. *Pravo – teorija i praksa*, 28 (1–3), str. 45.

⁴ Krivični Zakonik Republike Srbije, *Službeni glasnik RS*, br. 85/05 – ispr., 107/05 – ispr., 72/09, 111/09 i 121/12

⁵ Sila je upotreba fizičke, mehaničke ili druge snage prema drugom licu. Ona može da bude apsolutna ili kompulzivna (koja mora biti neodoljiva), ali ona obuhvata i upotrebu hipnoze ili omamljujućih sredstava.

lica ili pretnju⁶ da će neposredno napasti na život ili telo. Prema tome, ovo krivično delo, prema konstrukciji svoga bića, pojavljuje se kao složeno krivično delo kao oblik prividnog realnog sticaja⁷. Ono je sastavljeno iz dva krivična dela: iz krađe, kao oduzimanje tuđe pokretne stvari u nameri da se njenim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protivpravna imovinska korist, i prinude, tj. upotrebe sile ili pretnje, prinuđivanjem drugog da nešto učini, ne učini ili trpi. Objekat zaštite je imovina, a objekt napada je tuđa pokretna stvar. Radnja izvršenja je upotreba sile ili pretnje da će se neposredno napasti na život ili telo drugog lica. Sila i pretnja se primenjuju u nameri učinioca da zadrži ukradenu stvar. Izvršilac dela može da bude svako lice, a u pogledu krivice potreban je direktni umišljaj koji kvalifikuje navedena namera.

Delo ima tri teža oblika. Prvi teži oblik dela postoji ako vrednost ukradenih stvari prelazi iznos od 1.500.000 dinara. Za ovo je delo propisana kazna zatvora od dve do dvanaest godina. Drugi teži oblik dela postoji u dva slučaja: 1) ako je delo učinjeno od strane grupe i 2) ako je pri preduzimanju radnje izvršenja nekom licu sa umišljajem naneta teška telesna povreda u bilo kom obliku. Ova teža posledica mora biti u uzročno-posledičnoj vezi sa preduzetom radnjom upotrebe sile. Za ovo je delo propisana kazna zatvora od tri do petnaest godina. Zakonski, grupu u smislu člana 112, stav 22 KZ RS čine najmanje tri lica koja su povezana radi trajnog ili povremenog vršenja krivičnih dela koja ne moraju da imaju definisane uloge svojih članova, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu. Teška telesna povreda⁸ se sastoji u narušavanju telesnog integriteta ili telesnog ili duševnog zdravlja drugog lica koje se izražava u uništenju ili oštećenju dela tela ili organa, u prouzrokovanju trajne ili privremene nesposobnosti za rad, u trajnom ili teškom narušavanju zdravlja ili izazivanju promena na vidljivim delovima tela koje narušavaju ili unakazuju estetski izgled čoveka. Treći teži oblik dela za koji je propisana kazna zatvora najmanje pet godina postoji ako je radnja izvršenja preduzeta od strane organizovane kriminalne grupe. Prema članu 112, stav 35 KZ RS organizovana kriminalna grupa je grupa od tri ili više lica koja postoji određeno vreme i deluje sporazumno u cilju vršenja jednog ili više krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi

⁶ Pretnja mora da bude kvalifikovana, ozbiljna, stvarna, moguća i neotklonjiva.

⁷ Prividni realni sticaj postoji kada učinilac sa više radnji prouzrokuje više posledica, više istih ili istorodnih krivičnih dela, ali koja su međusobno tako povezana da se stvara utisak da svako sledeće delo konzumira prvo ili pak da je prvo delo supsidijarno drugom, pa se celokupna delatnost učinioca kvalifikuje kao jedno krivično delo.

⁸ Krivični Zakonik Republike Srbije, op. cit., član 121.

neposrednog ili posrednog sticanja finansijske ili druge koristi.⁹ Ako je drugo lice sa umišljajem lišeno života prilikom izvršenja razbojničke krađe, tada postoji krivično delo teškog ubistva iz člana 114, stav 4 KZ RS.

Učinioci krivičnog dela razbojničke krađe su sve češće maskirani, a kao maske koriste vunene kape sa prorezima za oči i nos, najlon čarape koje navlače preko glave, specijalno napravljene maske koje se koriste kao dečije igračke, upotrebljavaju perike, lažne brkove i bradu. Zabeleženi su i slučajevi u kojima su razbojnici, radi maskiranja, te prevare žrtve, naročito kod napada upadom u stanove i kuće, bili obučeni u uniforme radnika policije, vojne uniforme, uniforme poštara i sl.¹⁰

Prinuda prilikom izvršenja razbojničkih krađa

Prinuda treba da je upotrebljena u nameri da se ukradena stvar zadrži. Ona se može javiti u dva vida: 1) u vidu sile i 2) u vidu pretnje, i to ne bilo koje pretnje, već samo one koja je upravljena na to da će se neposredno napasti na život i telo tj. kvalifikovane pretnje. Neposredni napad na život ili telo treba shvatiti u tom smislu da učinilac preti da će odmah, u toj prilici, izvršiti napad, a ne da će to učiniti u nekom kasnijem momentu. Prinuda ne mora biti uperena samo prema vlasniku stvari, mada je to najčešće slučaj, već može biti uperena i prema drugom. Ovde se prinuda javlja kao sredstvo za zadržavanje stvari koja je predmet krađe, te ako bi se prinuda primenjivala sa nekom drugom namerom ne bi postojalo ovo krivično delo. Pretnja kao oblik prinude mora biti ili bar izgledati kao ostvarljiva. Lice kome se preti treba istu da shvati kao ozbiljnu i ostvarljivu, bez obzira na to da li je lice koje preti stvarno i imalo nameru ili u opšte moglo da je ostvari (na primer, pretnja praznim revolverom). Krivično delo je svršeno samom upotrebom sile ili pretnje bez obzira na to da li je učinilac uspeo da ostvari svoju nameru, odnosno da zadrži ukradenu stvar, ili ga je neko u tome sprečio i pored upotrebe prinude sa njegove strane.¹¹ Dakle, prinuda treba da bude upotrebljena posle krađe, naime posle oduzimanja tuđe pokretne stvari, u nameri da se njenim prisvajanjem pribavi protivpravna imovinska korist. Ako bi prinuda bila primenjena u toku oduzimanja pokretne stvari, naime kao sredstvo oduzimanja stvari, radilo bi se o krivičnom delu razbojništva.¹²

⁹ Đurđić V., Jovašević D., (2010). Krivično pravo : posebni deo, Beograd, Nomos, str. 103–104.

¹⁰ Bošković, M., Banović, B., (2001). Kriminalistika : metodika, Beograd, VŠUP, str. 125.

¹¹ Ignjatović, A., (2007). Krivično pravo : posebni deo, Novi Sad, Privredna akademija, str. 77.

¹² Srzentić, N., et al. (1981). Komentar krivičnih zakona SR Srbije – SAP Kosova – SAP Vojvodine, Beograd, Savremena administracija, str. 502.

Način saznanja i razjašnjavanja razbojničkih krađa

Kod krivičnih dela razbojničkih krađa, kao i kod ostalih imovinskih krivičnih dela, osnovni i najvažniji izvor saznanja za izvršenje dela je oštećeno lice. Osim toga, oštećenom je, prvenstveno stalo do toga da se učinilac otkrije i da mu otuđene vrednosti budu vraćene, odnosno da bude obeštećen. Pored oštećenog, kao izvor saznanja za izvršenu razbojničku krađu pojavljuju se prijave drugih građana, eventualnih očevidaca, raznovrsne anonimne prijave, kao i neposredna delatnost policije (operativna policijska delatnost). Sa oštećenim licem koje prijavljuje razbojničku krađu, treba obaviti detaljan razgovor o svim okolnostima pod kojima je delo izvršeno, vodeći pri tome računa o posebnom psihofizičkom stanju u kome se oštećeni nalazi. Zatim, oštećeni bi pored obavljanja razgovora na okolnosti pod kojima je delo izvršeno, trebao da da podatke i o vrsti i visini materijalne štete i da da detaljan opis oduzetih predmeta (stvari) sa svim njihovim karakteristikama. Ako su u pitanju novčana sredstva, pogotovo devizna, da ukaže na apoensku strukturu oduzetog novca (na primer, ukradeno je deset novčanica od po pedeset eura). Odmah po saznanju za izvršenje krivičnog dela razbojničke krađe, trebalo bi organizovati što brži izlazak policije na lice mesta, obezbediti lice mesta po svim pravilima kriminalističke taktike i metodike i preduzeti mere i radnje da uviđajna ekipa što pre prisupi vršenju uviđaja. Uporedo sa prvim radnjama na licu mesta, treba stvoriti uslove za organizovanje blokade užeg i šireg područja oko mesta događaja, pojačati budnost policajaca opšte nadležnosti na terenu, te kontrolu saobraćaja, angažovati raspoloživi sastav policajaca na organizovanom neposrednom traganju za učiniocem, operativno pokriti kriminogene objekte, parkove, železničke i autobuske stanice i pojačati bezbednosne punktove na prilaznim saobraćajnicama. Tokom uviđaja, posebnu pažnju treba posvetiti tragovima koji potiču od učinioca krivičnog dela. Na licu mesta se mogu pronaći i predmeti koje je učinilac ostavio na licu mesta, bilo da ih je odbacio udaljavajući se sa lica mesta, bilo da ih je slučajno ostavio (delovi odeće, lični predmeti, sredstva za maskiranje i sl.). Policijskoj praksi su poznati i slučajevi da su izvršiocu dela, na licu mesta, ispadala i lična dokumenta (lična karta, pasoš, vozačka dozvola, zdravstvena knjižica i sl.). Osim pronalaženja i fiksiranja tragova i predmeta, prilikom uviđaja treba prikupiti obaveštenja od eventualnih očevidaca ili lica koja su nešto videla, čula ili znaju o izvršenom krivičnom delu. U slučaju da je izvršilac bio maskiran od oštećenog, kao i od drugih lica, ne može se očekivati detaljan lični opis, ali oni mogu pružiti korisne podatke o ličnom izgledu, oblačenju, ponašanju i govoru učinioca, što može biti od velike važnosti za njegovu identifikaciju. U cilju otkrivanja

učinioca krivičnog dela razbojničke krađe, treba preduzeti praćenje određenih lica koja su sklona vršenju imovinskih krivičnih dela i nasilničkom ponašanju, lica koja su već registrovana i osuđivana za ova ili slična krivična dela, a nalaze se na području određene policijske stanice, odnosno ispostave. Takođe, traganje za predmetima koji su pribavljeni izvršenjem razbojničke krađe, je jedna od operativnih radnji kojom se obezbeđuju dokazi i otkriva nepoznati učinilac. U operativnoj policijskoj praksi praktikuje se upotreba poligrafskog testiranja lica na koja ukazuju utvrđene indicije, i to kako u cilju pronalaženja sredstava koja su upotrebljena za izvršenje krivičnog dela i predmeta pribavljenih krivičnim delom, tako i u cilju eliminacije iz kruga osumnjičenih onih lica koja nisu učestvovali u izvršenju konkretne razbojničke krađe. Ako se osumnjičeni blagovremeno otkrije, a naročito ako se to desi neposredno posle izvršenja dela, treba ga podvrgnuti sudsko medicinskom pregledu, da bi se utvrdilo postojanje povreda (modrice, ogrebotine, ugrizi i sl.) na njegovom telu, koje potiču od otpora koji je pružio oštećeni. Takođe, na odeći i obući osumnjičenog, koju je nosio u vreme izvršenja razbojničke krađe, mogu se pronaći tragovi prašine, blata, stakla i drugog materijala koji je poneo sa lica mesta, kao i biološki tragovi, ako je došlo do borbe i povređivanja, čime se nesumnjivo utvrđuje veza između žrtve, učinioca i lica mesta.¹³

Razbojničke krađe i sudska praksa

Delo može biti izvršeno kako na mestu gde je stvar ukradena, tako i izvan ovoga mesta ako se izvršilac krađe nađe u bekstvu sa ukradenom stvari. Kod razbojničke krađe sila može biti upotrebljena sve dok učinilac ne dođe u miran posed oduzetih stvari. Upotreba sile se može sastojati i u tome što je učinilac koji je na delu krađe zatečen upotrebio silu prema oštećenom tako što ga je odgurnuo, kada je oštećeni pokušao da ga spreči da pobegne. Kada se oštećeni popeo na terasu stana na visokom parteru i metalnim predmetom razbio staklo na balkonskim vratima, provukao ruku i otvorio vrata, pa pošto je ušao u stan i izvršio premetačinu gde je našao pištolj i zlatan nakit, pa je u nameri da oduzete stvari zadrži, zapretio oštećenom pištoljem i udaljio se.¹⁴ Kada je primenjena sila u cilju zadržavanja ukradene stvari – mobilnog telefona, za postojanje ovog dela je nebitna vrednost ukradene stvari.¹⁵ Okrivljeni je izvršio razbojničku krađu tako što je u prodavnici sa rafova uzeo i stavio u trenerku 38 komada čokolade od po 300 grama, krenuo ka izlazu iz prodavnice,

¹³ Bošković, M., Banović, B., op. cit., str. 132

¹⁴ Presuda Vrhovnog suda Srbije KŽ. 1586/2001

¹⁵ Presuda Vrhovnog suda Srbije KŽ. 843/2003

prošao pored kase, došao do vrata gde su stajale dve prodavačice koje su ga pitale da li kod sebe ima nešto od robe koju treba da plati, na šta je okrivljeni odgovorio da nema, a zatim gurnuo jednu prodavačicu, a drugu udario.¹⁶ Nije na odmet, naglasiti da imovinska korist pribavljena ovim krivičnim delom, može biti i oduzeta. Naime, u skladu sa Zakonom o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, u sudskom postupku, je moguće oduzeti imovinu koja je stečena izvršenjem krivičnog dela. Ovaj sistem, podrazumeva primenu obrnutog tereta dokazivanja, te uz sve primedbe na račun suprotnosti ovakve primene sa načelima zaštite ljudskih prava, smatramo ga efikasnijim i bližim osnovnoj svrsi kojoj teži svaka država, a to je iskorenjivanje kriminala.¹⁷

Analiza obima, dinamike i strukture krivičnih dela razbojničkih krađa na području PU Novi Sad za period od 2006. do 2010. godine

U periodu od 2006. do 2010. godine na području Policijske uprave u Novom Sadu evidentirano je ukupno 81 krivično delo razbojničke krađe od čega je 11 krivičnih dela sa poznatim izvršiocom, a 70 sa nepoznatim izvršiocom. U posmatranom periodu, rasvetljeno je ukupno 58 krivičnih dela. Procenat rasvetljavanja razbojničkih krađa za period 2006 – 2010. godine iznosi 71,6%.

Tabela br. 1. Ukupan broj evidentiranih krivičnih dela i procenat rasvetljavanja za period 2006 – 2010. god.

PU Novi Sad	Krivično delo razbojnička krađa 2006 – 2010				
	ukupno	sa poznatim izvršiocom	sa nepoznatim izvršiocom	rasvetljeno	%
UKUPNO	81	11	70	58	71,6

Pored vidljivih pokazatelja u tabeli br. 1, možemo zaključiti i da je rasvetljeno 47 krivičnih dela koja su izvršena od strane nepoznatog izvršioca, što predstavlja 81% od ukupnog broja rasvetljenih krivičnih dela za posmatrani period.

¹⁶ Presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 498/2009

¹⁷ Perišić, J., (2011). Oduzimanje imovine stečene krivičnim delom sa posebnim osvrtom na uticaj odluke o oduzimanju imovine na porodicu okrivljenog. *Pravo – teorija i praksa*, 28 (1-3), str. 71.

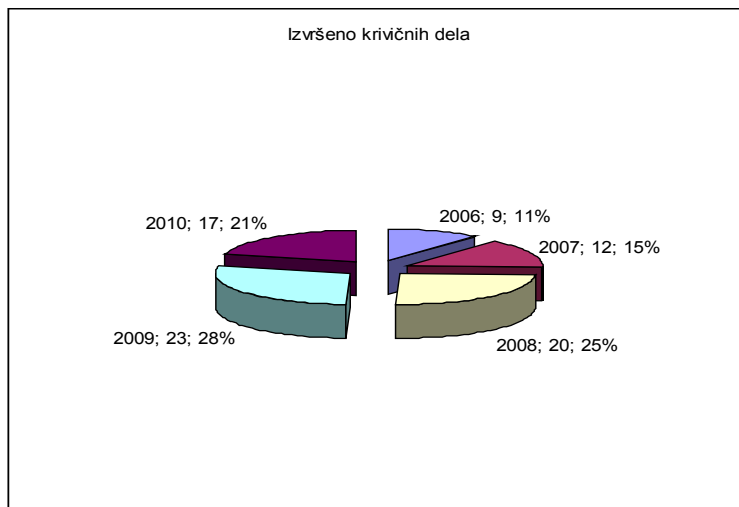
Tabela br. 2. Statistički pokazatelji po godinama

PU Novi Sad (godina)	Krivično delo razbojnička krađa				
	ukupno	sa poznatim izvršiocem	sa nepoznatim izvršiocem	rasvetljeno	%
2006	9	2	7	4	44,4
2007	12	1	11	10	83,3
2008	20	3	17	15	75,0
2009	23	3	20	16	69,5
2010	17	2	15	13	76,4
UKUPNO	81	11	70	58	71,6

Iz tabele br. 2, možemo izvući sledeće zaključke:

U toku 2006. godine izvršeno je ukupno 9 krivičnih dela razbojničke krađe, od čega 2 krivična dela sa poznatim izvršiocem i 7 krivičnih dela sa nepoznatim izvršiocem. U toku iste godine, rasvetljena su 4 krivična dela, od čega 2 koja su bila izvršena od strane nepoznatog izvršioca (ili 50% od ukupnog broja rasvetljenih dela). U toku 2007. godine izvršeno je ukupno 12 krivičnih dela razbojničke krađe, od čega 1 krivično delo sa poznatim izvršiocem i 11 krivičnih dela sa nepoznatim izvršiocem. U toku iste godine, rasvetljeno je 10 krivičnih dela, od čega 9 koja su bila izvršena od strane nepoznatog izvršioca (ili 90% od ukupnog broja rasvetljenih dela). U toku 2008. godine izvršeno je ukupno 20 krivičnih dela razbojničke krađe, od čega 3 sa poznatim izvršiocem i 17 sa nepoznatim izvršiocem. U toku iste godine, rasvetljeno je 15 krivičnih dela, od čega 12 koja su bila izvršena od strane nepoznatog izvršioca (ili 80% od ukupnog broja rasvetljenih dela). U toku 2009. godine izvršena su ukupno 23 krivična dela razbojničke krađe, od čega 3 krivična dela sa poznatim izvršiocem i 20 krivičnih dela sa nepoznatim izvršiocem. U toku iste godine, rasvetljeno je 16 krivičnih dela, od čega 13 koja su bila izvršena od strane nepoznatog izvršioca (ili 81,2% od ukupnog broja rasvetljenih krivičnih dela). U toku 2010. godine izvršeno je ukupno 17 krivična dela razbojničke krađe, od čega 2 krivična dela sa poznatim izvršiocem i 15 krivičnih dela sa nepoznatim izvršiocem. U toku iste godine, rasvetljeno je 13 krivičnih dela, od čega 11 koja su bila izvršena od strane nepoznatog izvršioca (ili 84,6% od ukupnog broja rasvetljenih dela).

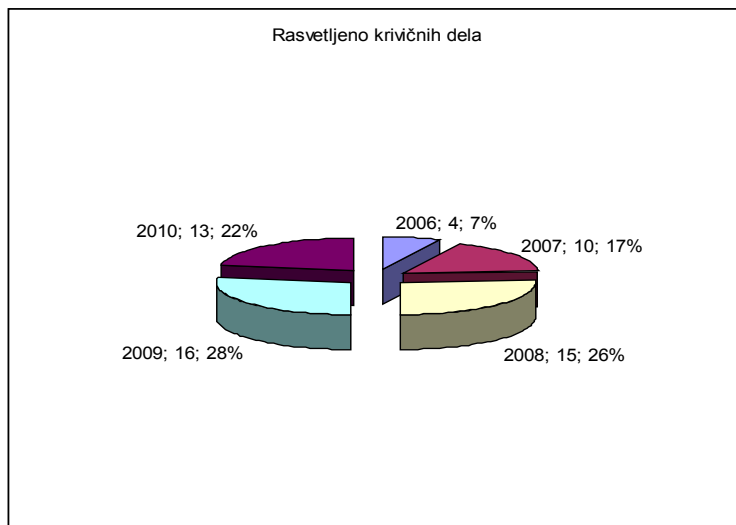
Grafikon br. 1 Usporedna procentualna analiza broja izvršenih krivičnih dela u posmatranom periodu

Na osnovu grafikona br. 1, vidimo da je u posmatranom periodu: najviše krivičnih dela razbojničke krađe evidentirano 2009. godine (23 krivična dela, ili 28% od ukupnog broja za posmatrani period 2006–2010), najmanji broj evidentiran 2006. godine (9 krivičnih dela ili 11% od ukupnog broja za posmatrani period 2006–2010), videntan konstantan porast ove vrste krivičnih dela od 2006 do 2009. godine, dok 2010. godine (poredeći ga sa 2009. godinom) broj evidentiranih krivičnih dela opada (sa 23 na 17 ili za 13,5%).

Na osnovu iznetog, porastu evidentiranih krivičnih dela razbojničke krađe u periodu od 2006. do 2009. godina pripisuje se tzv. sveopšta kriza u društvu (besparica, nezaposlenost i sl.), dok za opadanje evidentiranih krivičnih dela ove vrste u toku 2010. godine, u praksi se ističu tri razloga: 1) bolji rad policije na rasvetljavanju ove vrste krivičnih dela u prethodnoj, 2009. godini, 2) bolja fizičko-tehnička zaštita objekata i 3) činjenica da sve manje ima toga što na ovaj način može da se protivpravno prisvoji. Verovatno će neko istraživanje u narednom periodu dati potpuniji odgovor na ovo pitanje.

Grafikon br. 2 Uporedna procentualna analiza broja rasvetljenih krivičnih dela u posmatranom periodu

Grafikon br. 2, očigledno ukazuje da je: najviše krivičnih dela razbojničke krađe rasvetljeno 2009. godine (16 krivičnih dela ili 28% od ukupno rasvetljenih dela u posmatranom periodu 2006 – 2010), najmanji broj rasvetljenih krivičnih dela 2006. godine (4 krivična dela ili 7% od ukupno rasvetljenih dela u posmatranom periodu 2006 – 2010), videntan konstantan porast rasvetljavanja ove vrste krivičnih dela od 2006. do 2009. godine, dok 2010. godine (poredeći ga sa 2009. godinom) broj rasvetljenih krivičnih dela opada (sa 16 na 13 ili za 18,5%).

Još neki uporedni podaci za posmatrani period (2006 – 2010): činjenica je da je 2006. godine najmanji broj rasvetljenih krivičnih dela, ali i najmanji broj izvršenih krivičnih dela ove vrste (izvršeno 9, rasvetljeno 4), 2009. godini je najveći broj rasvetljenih krivičnih dela, ali i najveći broj izvršenih krivičnih dela ove vrste (izvršeno 23, rasvetljeno 16), upoređujući broj izvršenih i broj rasvetljenih krivičnih dela u posmatranom periodu, izvodimo zaključak da je on, što se tiče rasvetljavanja, jedino 2006. godine bio na veoma niskom nivou (44,4%), dok je u narednom periodu bio na tzv. zadovoljavajućem nivou i kretao se od 69,5% – 83,3%.

Na osnovu ovakog načina poređenja (izvršena-rasvetljena dela) najbolji rezultat je postignut 2007. godine (83,3%).

Zaključna razmatranja

Cilj ovog rada je ukazivanje na činjenicu da je poslednjih godina povećan broj krivičnih dela razbojničkih krađa koje se ispoljavaju u proširenom izboru načina i sredstava prinude, kao i u učestalom povređivanju žrtve krivičnog dela.

Analizom statističkih pokazatelja za područje PU Novi Sad, dolazimo do zaključaka da je najviše krivičnih dela razbojničke krađe, izvršeno i rasvetljeno 2009. godine, da je konstantno od 2006. do 2009. godine rastao broj izvršenih i rasvetljenih krivičnih dela, a da je u 2010. godini, opao i broj izvršenih i broj rasvetljenih krivičnih dela.

Kod imovinskih krivičnih dela, analogno tome, i kod krivičnog dela razbojničke krađe, osnovni i najvažniji izvor saznanja za izvršenje dela je oštećeno lice. Osim toga, oštećenom, kao i društvu u celini, stalo je do toga da se učinilac otkrije i da se ukradene stvari i predmeti vrate oštećenom, odnosno da oštećeni krivičnim delom bude obeštećen.

Otežavajuća okolnost u rasvetljavanju krivičnog dela razbojničke krađe je svakako činjenica da je većina izvršena u urbanim sredinama. Olakšavajuća okolnost u rasvetljavanju ove vrste krivičnih dela je svakako ugradnja sigurnosne opreme (alarmi, kamere i sl.) na/u objektima pogodnim za izvršenje ovih krivičnih dela. Ta oprema, u mnogome, pomaže istražnim organima da otkriju učinioce krivičnih dela i obezbede dokaze protiv njih.

Ohrabrujuća činjenica, ako se tako može reći, je opadanje broja izvršenih krivičnih dela 2010. godine u odnosu na 2009. godinu. Da bih se ova tendencija nastavila, svakako je potrebno, uspostaviti bolju saradnju sa građanima, intenzivnije sprovoditi preventivne mere, organizovati edukaciju potencijalnih žrtava ove vrste krivičnih dela i sl.

Rade Bogojević

A police consultant, a graduated jurist-master, The Centre for police training, Sremska Kamenica

Criminal-legal and crime aspects of aggravated theft

A b s t r a c t

In this paper the author deals with the concept and characteristics, as well as obtaining information and clarification of the crime of aggravated theft with a special focus on the scope, dynamics and structure in the area of the Police Directorate Novi Sad from 2006 to 2010. The crime of aggravated

theft, as a complex crime, along with the crime of robbery is the most typical form of professional crime. This criminal act falls into the category of crimes against property. Crimes against property belong to the category of the so-called classical general crimes. Together with some other groups of criminal acts, this type of crime is the oldest known in criminal law. Property crimes can be classified by type into: classic property offenses, offenses involving physical violence, deceit and acts without any motive of gain. The property crimes with the element of physical violence are the most serious forms of this type of crime where the physical force and threat against the victim are the methods and means of commission of the offense (robbery, aggravated theft, extortion and blackmail). In this paper the author makes an attempt to contribute to a better perception of the crime of aggravated theft since it is highly rated in the nomenclature of the total number of crimes committed in Serbia. For the purposes of an analysis of the scope, dynamics and structure of this type of crime, a study research was done in the Police Directorate Novi Sad, for the period of time from 2006 to 2010.

Key words: aggravated theft, dynamics, scope, structure, Police Directorate Novi Sad

Literatura:

1. Bošković, M., (2007). Kriminologija, Novi Sad, Pravni fakultet;
2. Bošković, M., Banović B., (2001). Kriminalistika : metodika, Beograd, VŠUP;
3. Đurđić, V., Jovašević D., (2010). Krivično pravo : posebni deo, Beograd, Nomos;
4. Ignjatović, A., (2007). Krivično pravo : posebni deo, Novi Sad, Privredna akademija;
5. Jovanović, LJ., Jovašević, D., (2003). Krivično pravo II : opšti deo, Beograd, Policijska akademija;
6. Nešić, LJ., (1998). Krivično pravo, Beograd, VŠUP;
7. Perišić, J., (2011). Oduzimanje imovine stečene krivičnim delom sa posebnim osvrtom na uticaj odluke o oduzimanju imovine na porodicu okrivljenog. *Pravo – teorija i praksa*, 28 (1 – 3), str. 64–84;
8. Prelević, S., (2011). Poslovna etika – paradoks ili neminovnost. *Pravo – teorija i praksa*, 28 (1 – 3), str. 36–55;

9. Srzentić, N., et al., (1981). Komentar krivičnih zakona SR Srbije – SAP Kosova – SAP Vojvodine, Beograd, Savremena administracija Beograd
10. Krivični Zakonik Republike Srbije, *Službeni glasnik RS*, br. 85/05 – ispr., 107/05 – ispr., 72/09, 111/09 i 121/12;
11. Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, *Službeni glasnik RS*, br. 97/08.